

Lerarenhandleiding groep 6/7

Lesprogramma over eten en
smaak voor het basisonderwijs

*Aangepast voor onderzoek vanuit Wageningen Universiteit
Vragen? mail gerust naar: angeliek.verdonschot@wur.nl*

WAGENINGEN
UNIVERSITY & RESEARCH

Les 1

Het komkommerdebat

Doelen

De leerlingen:

- leren wat biologische landbouw is
- kunnen een aantal kenmerken van biologische landbouw benoemen, bijvoorbeeld geen gebruik van kunstmest of chemische bestrijdingsmiddelen
- kunnen vertellen wat hun mening is over biologische landbouw
- herkennen verschillende keurmerken, zoals het EKO-keurmerk en het Demeter-keurmerk

Materialen brengt onderzoeker mee

- biologische komkommer, voor iedere leerling een schijfje
- gewone komkommer, voor iedere leerling een schijfje
- [kopieerblad 1 en 2](#), voor iedere leerling een setje

Vooraf

Deze les wordt normaal gesproken alleen aangeboden aan groep 7. Door uw deelname aan dit onderzoek kan het zijn dat u deze les aanbiedt aan groep 6. Voor leerlingen uit groep 6 kan het voeren van een debat soms wat lastig zijn. U kunt er dan bijvoorbeeld voor kiezen om het debat klassikaal voor te bereiden. Ook kunt u er voor kiezen om geen debat te voeren, maar klassikaal voor- en tegen-argumenten van de stellingen te bespreken.

Ook de afsluiting van deze les, waarbij verschillende keurmerken worden besproken, kan voor groep 6 soms wat moeilijk zijn. De bedoeling is dat kinderen na de les weten dat er verschillende keurmerken zijn die aangeven of een product biologisch is. Als het voor hen te moeilijk is om alle keurmerken te begrijpen is dat geen probleem.

Inleiding

Wat is biologisch?

Op televisie en in de supermarkt komt de term “biologisch” steeds vaker voorbij. “Biologisch” betekent dat de mensen die het eten verbouwen, telen of maken meer dan hun collega’s letten op het milieu. Zij gaan op een andere manier om met planten en dieren. Dat betekent dat er geen kunstmest of chemische bestrijdingsmiddelen gebruikt worden. Bij dieren betekent het dat ze meer ruimte en natuurlijke voeding krijgen. Het woord “biologisch” is wettelijk beschermd. Dat betekent dat als er op een voedingsmiddel staat dat het biologisch is, het ook echt biologisch moet zijn.

Heeft iedereen de handen gewassen? De leerlingen mogen een schijfje biologische en gewone komkommer proeven. De leerlingen schrijven hun bevindingen op [kopieerblad 1](#).

Bespreek kort hun conclusies.

Vraagsuggesties

- Proefde je verschil tussen de biologische komkommer en de gewone komkommer?
- Zo ja, wat is het verschil in smaak?
- Zagen ze er anders uit?
- Zo ja, hoe?
- Wat weet je nu over biologische landbouw?
- Weet je nog wat het verschil was met gewone landbouw?

Kern

Debat

De klas gaat debatteren. Dat betekent dat je discussieert over iets waar je het over oneens bent. Je probeert elkaar te overtuigen. Er zijn een paar regels:

1. Je mag niet door elkaar heen praten.
2. Je moet binnen een bepaalde tijd uitleggen wat je vindt.

Deel [kopieerblad 2](#) uit. Dit wordt eerst zelfstandig of klassikaal gelezen.

Verdeel de klas in twee groepen. De eerste groep is publiek. De andere groep gaat debatteren over de volgende stelling: “Biologische komkommers zijn beter”. Verdeel de debatgroep in twee meningsgroepen: de ene groep is voor de stelling en de andere groep tegen.

De leerlingen lezen de informatie van [kopieerblad 2](#) nogmaals door en noteren met hun groepje puntsgewijs wat ze kunnen zeggen om anderen van hun mening te overtuigen. Ze spreken af wie welk punt naar voren brengt.

Let er op dat de leerlingen hun eigen mening op de juiste manier verwoorden. "Ik vind..., omdat..."

Dan is het tijd voor het debat. Stel de tijd in op vier minuten. Laat de twee groepen tegenover elkaar gaan staan. De rest van de klas is publiek en kan aan de zijkant zitten. Iedere keer als iemand tijdens het debat iets wil zeggen, doet hij een stapje naar voren. Het publiek mag na het debat een aantal vragen stellen.

Bespreek daarna met het publiek welke groep gewonnen heeft. Wie vonden ze het beste hun stelling verdedigen? Daarna wordt er gewisseld. De leerlingen uit het publiek gaan nu debatteren. Verdeel onder hen weer de twee meningen en laat de groepen debatteren. De andere helft van de klas is nu het publiek. Gebruik hierbij dezelfde stelling of kies voor een nieuwe stelling, bijvoorbeeld: "Biologische voedingsmiddelen zijn te duur".

Afsluiting

Keurmerken

Bekijk de keurmerken onderaan [kopieerblad 2](#). Herkennen de leerlingen deze? Waar kennen ze die van? Leg uit wat ieder keurmerk betekent:

- Biologische voedingsmiddelen zijn te herkennen aan het **EKO-keurmerk**. Het EKO-keurmerk betekent dat het voedingsmiddel voldoet aan de Nederlandse regelgeving.
- Het **EU-logo** is verplicht voor (verpakte) biologisch geteelde voedingsmiddelen afkomstig uit de EU-landen. Een nationaal logo, zoals het EKO-keurmerk, blijft daarnaast toegestaan.
- Het **Demeter-keurmerk** is het keurmerk voor de biologisch-dynamische landbouw. Deze producten moeten aan nog meer voorwaarden voldoen dan gewone biologische producten, zoals extra eisen voor dierenwelzijn. Demeter voedingsmiddelen zijn vooral te koop in natuurvoedingswinkels en bij boerenmarkten.

Tip: Laat de leerlingen thuis of in de supermarkt biologische voedingsmiddelen en reguliere voedingsmiddelen fotograferen. Maak hier twee collages van voor de muur in de klas. Op één collage komen reguliere voedingsmiddelen en op de andere komen biologische voedingsmiddelen.

Werkvormen

Klassikaal

groepsgesprek, debatteren, nabespreken

Groepjes

debat voorbereiden

Combinatietip +

Laat de leerlingen een eigen keurmerk bedenken. Laat ze verbeelden wat zij zelf belangrijk vinden op het gebied van natuur, milieu en dierenwelzijn. Bijvoorbeeld: leerlingen vinden ruime hokken voor dieren belangrijk. Dit verwerken zij in het keurmerk dat zij maken. (Vak: beeldende vorming)

Kopieerblad 1

Het komkommerdebat

Is er verschil?

Zie je verschil? Probeer dat uit te leggen.

Biologisch: _____

Gewoon: _____

Proef je verschil? Probeer dat uit te leggen.

Biologisch: _____

Gewoon: _____

Wat kost de komkommer?

Biologisch: _____

Gewoon: _____

Welke vond je lekkerder?

Biologisch: _____

Gewoon: _____

Hoe denk je dat de komkommers worden geteeld?

Biologisch: _____

Gewoon: _____

Waar kies je voor? Waarom?

Biologisch: _____

Gewoon: _____

Kopieerblad 2

Het komkommerdebat

Voor het komkommerdebat vind je hier de informatie.
Lees het goed.

De stellingen zijn:

1. Biologische voedingsmiddelen zijn beter.
2. Biologische voedingsmiddelen zijn te duur.

Denk voor het debat aan de volgende punten:

- De smaak: is de smaak beter van één van de komkommers?
- Kun je de komkommers overal kopen?
- In welke winkel wel of niet?
- Zijn de komkommers goed voor het milieu?
- Waarom wel, waarom niet?
- Wat is het verschil in prijs?
- Ben ik bereid een hogere prijs ergens voor te betalen?

Biologische landbouw en biologische voedingsmiddelen voldoen aan bepaalde eisen op het gebied van milieu, natuur en landschap, het welzijn van dieren en productiemethoden. In Nederland wordt ook het woord 'ecologisch' gebruikt. In de biologische landbouw wordt gebruik gemaakt van natuurlijke vijanden zoals bijvoorbeeld insecten die planten opeten, of van biologische bestrijdingsmiddelen die afbreekbaar zijn. Er worden geen gewone bestrijdingsmiddelen gebruikt of kunstmest.

Volgens de organisatie Milieudefensie is het aantal biologische producten in de supermarkten de afgelopen jaren toegenomen. De Monitor Duurzaam Voedsel meet elk jaar de omzet van biologische producten. De laatste jaren stijgt dit. Biologische producten kun je ook in de biologische of natuurwinkels krijgen of bij de biologische boerderij.

Akkerbouw, tuinbouw en veeteelt waar gewerkt wordt met middelen die niet slecht zijn voor het milieu en die rekening houden met dierenwelzijn noemen we duurzame landbouw.

Omdat er bij biologische landbouw geen kunstmest en geen bestrijdingsmiddelen gebruikt mogen worden, is de hoeveelheid producten die je op een stuk land kunt laten groeien een stuk lager. Je hebt dus meer land nodig om evenveel producten te laten groeien.

Gemiddeld zijn biologische soorten groente, fruit en aardappels ongeveer 1,5 keer zo duur als gewone. Wanneer je dus voor een gewoon stuk fruit €1,00 betaalt, betaal je dan voor de biologische variant ongeveer €1,50.

Notities

A large white rectangular area with horizontal green lines, intended for writing notes.

Colofon

Inhoudelijk en didactisch concept

Deze onderzoekversie 2018 is aangepast aan de nieuwste inzichten rondom de Schijf van Vijf. De overige inhoud en het didactisch concept zijn onveranderd.

Steunpunt Smaaklessen-Wageningen University & Research:

Annelou Vernooij & Els van Coeverden

Stichting Voedingscentrum Nederland:

Jeltje Snel (Snel Food4Health)

Auteur: Celeste Snoek

Redactie: Getik (Heleen Ronner)

Vormgeving: Vuurrood.nl

Illustraties: Cosh en Barbara Mulderink

Smaaklessen is een programma van het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit.

Smaaklessen is gebaseerd op een idee van Pierre Wind.

De oorspronkelijk uitgave kwam mede tot stand door ideeën en advisering van:

Diverse NME centra, SLO, Pabo Christelijke Hogeschool Ede, Stichting SAPERE (Brussel), verschillende productvoorlichtingsbureaus en verschillende leerkrachten en leerlingen.

Dit lesmateriaal is met veel zorg tot stand gekomen. Wageningen University & Research en Stichting Voedingscentrum Nederland aanvaarden geen aansprakelijkheid voor schade die eventueel is ontstaan bij het uitvoeren van de lessen.

Contactgegevens Steunpunt Smaaklessen

Telefoon: 0317-485966

Email: Smaaklessen@wur.nl

Website: www.smaaklessen.nl

Copyright

Alle auteursrechten en andere intellectuele eigendomsrechten op de inhoud van dit materiaal berusten bij Wageningen University & Research en Stichting Voedingscentrum Nederland. Niets van dit materiaal mag zonder uitdrukkelijke en schriftelijke toestemming van Wageningen University & Research openbaar worden gemaakt of verveelvoudigd in de zin van de Auteurswet 1912, met uitzondering van het gebruik van het materiaal binnen de eigen onderwijsinstelling. Voor elk ander gebruik dient contact opgenomen te worden met Wageningen University & Research.

© Wageningen University & Research en Stichting Voedingscentrum Nederland, 2017

Steunpunt Smaaklessen & EU-Schoolfruit

Ministerie van Landbouw,
Natuur en Voedselkwaliteit

WAGENINGEN
UNIVERSITY & RESEARCH

eerlijk over eten
Voedingscentrum

